

YASAMA ORGANININ GÜNDEM OLUŞTURMA SÜRECİNDE DİRENÇLİ KENTLER

Erdal GÜLER*

Hatice AY**

Özgür ÖNDER***

Öz

Herhangi bir sorunun tespit edilip politika aktörleri tarafından tanımlanması kamu politika sürecinin ilk basamağıdır. İkinci olarak gündem oluşturma kamu politikasının ne zaman, nasıl, hangi şekilde uygulanacağına dair tartışmaları içermektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), kamu politikası sürecinde rol alan en temel aktörlerdendir. Bu çalışmada resmi politika aktörlerinden olan TBMM'de grubu bulunan siyasal partilerin dirençli kentlerle ilgili politik yaklaşımı, TBMM tutanaklarına dayalı olarak tartışılmış ve yorumlanmıştır. Buna göre, yasama organı, siyaset üstü anlayışla dirençli kentlerin kurulmasını ilkesel olarak kabul etmektedir. Fakat meclisteki siyasal partilerin farklı kentsel dönüşüm ve imar politikaları, popülist siyaset anlayışı, politika oluşturma sürecinin sınırlarının belirsizliğine neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dirençli Kentler, Kamu Politikası, Gündem Oluşturma, Karar Verme Süreçleri.

RESILIENT CITIES IN THE AGENDA-SETTING PROCESS OF THE LEGISLATURE

Abstract

Identifying any problem and defining it by policy actors is the first step of the public policy process. Secondly, agenda setting brings with it discussions about when, how and in what way public policy will be implemented. The Turkish Grand National Assembly (TGNA) is one of the most fundamental actors involved in the public policy process. In this study, it is aimed to reveal the political approach of political parties regarding resilient cities in The Turkish Grand National Assembly, which is one of the official policy actors, by classifying them according to The Turkish Grand National Assembly minutes. When the minutes of the Grand National Assembly of Türkiye are examined, the necessity of establishing resilient cities with a supra-political understanding has been accepted in principle. However, the different urban transformation and zoning policies of the political groups in the parliament and the populist understanding of politics cause the boundaries of this understanding to be unclear in the policy-making process.

Keywords: Resilient Cities, Public Policy, Agenda Setting, Decision-Making Processes.

* Sorumlu Yazar, Öğr. Gör. Dr., Bartın Üniversitesi, Ulus Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, e.guler@bartin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4787-4800.

** Öğr. Gör., Bartın Üniversitesi, Ulus Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, haticeay@bartin.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3173-4931.

*** Prof. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, ozgur.onder@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8716-4769.

Giriş

Türkiye, deprem kuşağında yer alan ve sık sık sel, orman yangını gibi doğal afetlere maruz kalan bir ülkedir. Doğal afetlerin sonucunda birçok insan kaybı yaşanmasının yanında kentlerde mekansal, kültürel dokuların tahribatıyla karşılaşmaktadır. Afet yönetiminde başarının önceliklerinden biri krizlerden ders çıkarmak ve proaktif yaklaşıma sahip olmaktır. Kentler yaşanan olaylardan dersler çıkararak kriz ve risk unsurlarını belirleyip, buna göre risk azaltım planları geliştirilmelidir. Kentlerin yaşayabilecekleri tehlikelere, doğal veya insan kaynaklı afetlere karşı hazırlıklı olmaları ve hızlı çözüm üretebilme yetenekleri kentsel dirençliliklerini göstermektedir (Öztürk ve Demirel, 2021: 26). Dirençli bir kentin yapısında olması gereken özellikler; kentsel hasarları yok edebilme, bozulmaların olumsuz etkilerini en aza indirebilme, değişimlere entegre olabilme ve kentsel kapasiteyi sınırlandıran öğelerden hızlı bir şekilde olması gereken duruma dönüşebilme yetileridir (Erdem, 2022: 194).

Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, belirli bir hedefe dair eserleri okumayı, sınıflandırmayı ve değerlendirmeyi içermektedir. 6 Şubat 2023 tarihindeki Kahramanmaraş merkezli depremden sonra dirençli kentleri inşa etmek TBMM'nin gündemindeki ana temalardan biridir. Bu çalışmada, resmi politika aktörlerinden TBMM'nin, dirençli kentlerle ilgili politik yaklaşımı TBMM tutanaklarına dayanarak gerçekleştirilmiştir. Tutanaklara TBMM'nin resmi web adresinden ulaşılmıştır. Çalışma, dirençli kentlerin gündeme nasıl, ne şekilde ve hangi dönemlerde geldiği sorularına cevap aradığı kadar bu politikaların uygulanmasına yönelik siyasal tutum ve davranışlar arasındaki farklılık ve benzerlikleri değerlendirmektedir.

1. Dirençli Kentlerle İlgili Politikaların Gündeme Gelme Süreci

Günümüzdeki küresel boyutta politik, ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel süreçler incelendiğinde doğal felaketler, iklim değişikliği, göç sorunu, terör, salgın hastalıklar, ekolojik yıkımlar gibi tehditlere karşı mevcut politika ve anlayış yetersiz kalmıştır. Dolayısıyla belirsizliği kabul etme ve buna yönelik değişime uyum sağlama kapasitesi olan dayanıklılık ilkeleri ortaya konmuştur. Modernist planlama yaklaşımının rasyonalist düzene sokan bakış açısı ve geleneksel afet riski yönetiminin deterministik tutumunun yönetemediği riskler günümüzde değişimi, belirsizliği ve zamanı odağına alan adaptasyon ve yenilikçi bir yaklaşımı işaret etmektedir (Gerçek, 2021: 40).

Dirençlilik hem kavramsal hem de akademik literatürde tartışılan çeşitli disiplinler tarafından ileri sürülen politik bir metafordur. Ekolojistler, psikologlar, ekonomistler, sosyal bilimciler akademik tartışmalara katkı sağlamışlar ve son yıllarda kentsel dirençlilik politikaları geliştirilmiştir. Dirençli kent politikalarında dönüşümün esaslı katkılarından biri, felaketlere ve tehditlere karşı reaktif olmaktan ziyade, proaktif yaklaşımla olası risklere karşı öngörü ve hazırlık kapasitesi geliştirmesidir (Coaffee, 2013: 242). Literatürde kentsel dirençlilik tanımı ile ilgili kapsam alanı oldukça geniştir. Dirençli kent kavramı ile ilgili bibliyometrik analiz yapan Meerow vd. şöyle tanımlamışlardır: *“Kentsel sistemin ve onu oluşturan sosyo-ekolojik ve sosyo-teknik ağların zamansal ve mekânsal felaketler karşısında hızlıca işlevleri geri döndürme ve sürdürme, değişime uyum sağlama, mevcut ve gelecekteki uyarlanabilir kapasiteleri sınırlarını hızlıca dönüştürme becerisidir”* (Meerow vd., 2016: 39). Dirençli kent yaklaşımı ve düşüncesi, küresel boyutta ortaya çıkabilecek risk ve tehditlerin kent özelindeki oluşturduğu boyuta odaklanmaktadır. Hızlı büyüme, yetersiz planlama, kentsel nüfustaki yoğunluğundaki artış, çevresel bozulmalar, kentsel altyapı ve hizmetlere artan orandaki ihtiyaç ve kaynakların verimsiz kullanımı gibi birçok faktör kentleri risk altında bulunmasına neden olan sebeplerden bazılarıdır. Dirençlilik kavramı ise, bu tehditlere karşı kentlerin etkin mücadele etme potansiyelini, kabiliyetini ortaya koymaktadır (Yıldıran ve Akın, 2024: 130-131).

Son yıllarda dirençli kent ilkeleri, kamu politikalarının oluşturulması amacıyla girişimler giderek arttırmaktadır (Vale, 2014). Kentlerde dirençlilik konuları iklim, afet risklerine karşı farklı alanlarda karşımıza çıkmakla kentsel direnç kavramının devingen bir yapı olarak düşünülen kentler için çok daha fazlasını ifade ederek yoksulluk, göç, suç gibi farklı konularında politika alanı içerisindedir. Dirençli bir kent oluşturmak amacıyla ilk atılacak adımlar, geliştirilecek politikaların kentsel direnç bütününe ulaşmasıdır (Ersavaş, 2020: 14). Kentsel alanlarda dirençlilik elde edilecekse ve kamu politikaları geliştirilecekse “kime, neye, ne zaman, nereye, neden” gibi soruların yanıtları planlanmalıdır (Meerow and Newell, 2019).

Resmi ve gayri-resmi politika belgelerinde dirençli kentlerle ilgili başlıklara son dönemde ayrıntılı yer verilmektedir. On Birinci Kalkınma Planı’nda (2019-2023) “dirençlilik” kavramı kullanılmamış ancak afet yönetimi, konut, kentsel dönüşüm politikaları ile ilişkilendirilmiştir (Erdoğan ve Babaoğlu, 2024). On İkinci Kalkınma Planı’nda (2024-2028), *“Afetlere Dirençli Yaşam Alanları,*

Sürdürülebilir Çevre” başlıklı politika başlığı belirlenmiştir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın (2019-2023) Stratejik Planında “dirençlilik” kavramı bir defa kullanılırken 2024-2028 Yılı Stratejik Planında bir sıçrama yaşanarak 65 defa dirençlilik kavramı kullanılmış ve sık sık afetlere, iklim değişikliğine dikkat çekilerek mekânsal planlarda dirençlilik unsuru ön plana çıkarılmıştır. 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan asrın felaketi ile politika aktörleri arasında “dirençli kent” söylemi hızlıca yayılmaya başlamış ve kamu yönetiminin gündemini oluşturarak afet politikaları ilgili bazı hukuki düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

2. Yasama Organında Gündem Oluşturma

Parlamentolar, demokratik anlamda tartışma ve müzakere alanı olmakla önemli karar süreçlerinin merkezini, kamu alanını temsil eder. Toplumsal/siyasal eğilimleri ayna gibi yansıtmaktan başka seçmenlerin görüş ve düşüncelerini işleyerek yeni siyasal eğilimlere taşır. Seçimlerden gelen siyasal taleplerin devlet etkinliklerinin dili ve aracı olan yasalara dönüştürme sorumluluğu parlamentonundur (Poggi, 2002: 133-134, 161). TBMM, devletin üç temel organından biri olarak kamu politikaları sürecinde en önemli aktörlerden biridir. Kamu politikalarında aktörler, birey veya grup olabilirler, belirli güce ve yetkiye sahiptirler, kaynakları kullanabilirken strateji belirleyen otoritelerdir (Usta, 2013: 82). TBMM tarafından çıkarılan kanunlar, kamu politikasını belirleyen başlıca resmî irade beyanları olduğundan oyuncular kendi tercih ettiği politikanın nasıl uygulanacağını gösteren kanunların çıkarılması için çalışmaktadır (Duru, 2022: 160). TBMM’de bulunan siyasal partiler ve politikacılar ise seçmenlerden kendi problemlerini böyle bir temsil grubunda savunacağını belirterek politik davranabilirler. Özellikle seçim zamanlarında Türk siyasal yapısı göz önüne alındığında halkın problemlerine karşı formül geliştirirler ancak bazı durumlarda bu girişimler seçmenlerin aleyhine sonuçlanabilmektedir (Kaptı, 2013: 29).

Yasama organının milletvekilleri kanun teklifi vermeye yetkilidir. Yani politikacıların parlamentoda gündem oluşturmak amacıyla bir kişinin TBMM Başkanlığı’na kanun teklifi verme yetkisi bulunmaktadır. Kanun tekliflerinin TBMM’de görüşülme usul ve esasları içtüzükle düzenlenmektedir. Ancak politika sürecinde karar verme aşamasında politik sayı yeterli olmayabilir. TBMM, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanmaktadır. TBMM, anayasada başkaca bir hüküm yoksa

toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar vermekte ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamamaktadır (1982 Anayasası, madde 96). Siyasi iktidarı desteklemeyen siyasi parti üyesi milletvekilleri tarafından sunulan kanun tekliflerinin, komisyon veya genel kurul gündemine alınıp alınmayacağı tartışmaları “gündem oluşturma” süreçlerinden önemli bir tartışma boyutudur. Bu durumda bazen siyasi iktidar üyesi milletvekillerinin verdiği kanun tekliflerinin acilen gündeme alındığı ancak muhalefet partisi milletvekillerinin tekliflerinin aylarca gündeme alınmadığı söylenebilir (Demirbağ, 2019: 33).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nde politik anlamda güçlü olan parti genel başkanını temsil eden yürütme organına destek veren parti ya da parti grupları dışında yasama organının diğer parti grup üyelerinin verdiği kanun tekliflerinin yasalaşması beklenmemektedir. TBMM; genel görüşme, meclis araştırması, meclis soruşturması ve yazılı soru yollarıyla bilgi edinme ve denetleme yetkisini kullanmaktadır (1982 Anayasası, Madde 98). 2017 yılında yapılan hükümet sistemi değişikliği ile yasama sürecine ilişkin yapılan uyumlaştırma sonucunda milletvekillerinin bakanlara doğrudan yönelttiği “sözlü soru” kaldırılmış ve “yazılı soru” denetim türü araçlarının en önemlilerinden biri olmuştur. Milletvekillerinin herhangi bir konu hakkında yazılı olarak en geç on beş gün içinde cevaplanmak üzere Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormaları, kamu politikalarında gündem oluşturma açısından önemli bir güçtür. Ancak soru önergelerinin bazı durumlarda süresini aşarak yanıtlandığı bazen Meclis Başkanlığı’nın uyarısı üzerine kerhen yanıtlandığı ya da hiç yanıtlanmadığı görülebilmektedir.

Yasa çıkarma ya da parlamento denetim yollarını kullanarak toplumsal talepleri, şikâyetleri ve beklentileri kamu politikası olarak formüle eden yasama organı, politika üretim sürecinin teknik/hukuki olduğu kadar politik/ideolojik olmak üzere iki temel alanını oluşturmaktadır. Parlamento içinde ve dışında akışkan ve dalgalı bir seyir izleyen kamu politika süreçlerinin tüm safahatları bu iki alanın gerilimi içinde gerçekleşmektedir. Bir tarafta kamu politikasının rasyonel bir fayda-maliyet analizine dayalı gerçekleşmesini isteyen teknokratik akıl diğer tarafta ise siyasetin demokratik temsile ve değerlere dayandığı politik akıl çıkarılan yasalar üzerinde hakim olmak istemektedir. Parlamentoda gündem oluşturma sadece iktidar ve muhalefet gruplarının karşılıklı mücadelesi değil aynı zamanda bu teknokratik ve demokratik gerilimin sonucunda şekillenmektedir.

Rasyonel karar teorilerinin ‘ideal’ bir karar verme sürecinin olabilirliğine dair sunduğu iyimser/olumlu yaklaşım gerek değerden bağımsız bir karar vermeden bahsetmesi, gerekse alternatiflerin determinist bir kesinlikle sonucu önceden öngörmesi bağlamında eleştirilere uğrarken nesnel ve rasyonel bir teknik bilgi alanının uzağında politika oluşturma süreçlerini salt politik kararlara mahkum eden bir anlayış eleştirilmektedir. Rasyonelliğin getirdiği nesnellik, tarafsızlık vb. kavramlara dayalı ve siyasetten soyutlanmış bir yönetim düşüncesinin anlam kaybını H. Simon “sınırlı rasyonalite” kavramı ile ilan etmiştir (Önder, 2012: 6, 10-11). Katı bir mekanik rasyonalite ile popülizmin gölgesindeki siyaset bir devinim içinde kamusal sorunlara parlamentolarda çözümler ararken “ideal” olana hiçbir zaman ulaşamayacağını göstermiştir. Ancak unutulmaması gereken Heywood’un (2018: 525) inanç sistemi yaklaşımında altını çizdiği üzere müzakere ve inanç sistemleri arasındaki rekabet ‘politika odaklı öğrenmeyi’ geliştirdiği ölçüde bu politika süreci rasyonel olarak görülebilmektedir.

3. Yasama Organında Dirençli Kentler Gündemi

Uluslararası politika belgelerinde resmiyet kazanmaya başlayan ve kavramsallaşan dirençlilik, toplumsal ve ekonomik sistemlerde artan ve çeşitlenen risklere karşı verdiği tepki, uyum sağlama ve eski dengesini bulmayı içerir. Ersavaş Kavanoz ve Küçükşen’in (2023: 368) belirttiği üzere sistemlerin risk öncesi dayanıklılık, risk anında dönüşüm ve risk sonrası ise uyum, iyileşme ve toparlanma süreçleri dirençliliğin kavramsal çerçevesini oluşturur. Kentsel bağlamda ilk olarak Holling (1973) tarafından ekolojik bir çalışmaya konu edinen dirençlilik, gelecekteki beklenmedik olayların absorbe edilmesi olarak yorumlanmıştır. Aralarında yakın ve sıkı bir ilişki olan kent ve dirençlilik kavramları ani ve keskin bir değişime bile uyum sağlayabilecek politikaları ve teknolojileri oluşturabilecek yeterlilikte bir sistemdir. Karmaşık ve multidisipliner niteliğe sahip olan kentsel dirençlilik, kentin mekânsal olduğu kadar değerleriyle yoğrulmuş kimlik ve sürdürülebilirliğine de gönderme yapmaktadır (Hayrullahoğulları, Aliefendioğlu ve Tanrıvermiş, 2018: 291-292).

Dirençli kentler birçok bileşenden oluşan bütüncül bir sistem olarak düşünüldüğünde hem yerel hem de merkezi yönetimin ilgi alanına girmektedir. Kamusal ve bağlayıcı karar verme ve politika üretme mekanizmaları olarak parlamento ve bilahare belediye meclisleri dirençli kentleri hayata geçirme hususunda adımlar atmaya başlamıştır.

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen felaketten sonra TBMM genel kurulunda siyasal partiler dirençli kentler konusuna özellikle eğilmişler ve bu süreçle ilgili raporlar hazırlayarak çözüm önerileri sunmuşlardır. Bu görüşmelerde ve raporlarda afet yönetimine sık sık yer verilmiş ve politika süreçlerine ilgi düzeyi artmıştır. 31 Mart 2024 tarihinde yapılan Mahalli İdare seçimlerine giderken siyasal aktörler ve partiler tarafından dirençli kentlere olan ilgi ve bu modeli kurma düşüncesi yayılmıştır.

6 Şubat 2023 tarihli depremlerde 50 binin üzerinde insan hayatını kaybetmiş ve ekonomik, toplumsal, psikolojik, eğitim, sağlık gibi birçok alanda tahribat oluşmuştur. Yaklaşık 15 milyon insanın yaşadığı İstanbul’da olası büyük bir depremin oluşturacağı tahribat, kentsel sistemdeki dirençlilik politikalarına ihtiyacı göstermektedir. On İkinci Kalkınma Planı’nda görüleceğe üzere kentsel dönüşüm politikalarında İstanbul kenti için ayrı maddeler sunulmaktadır (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2024: 206). Türkiye’nin yaşadığı depremler ve İstanbul için beklenen deprem riski ve belirsizliği, dirençli kentlerin kurulması ve bu konuların takip edilmesini ve izlenmesine zemin hazırlamıştır.

3.1. 6 Şubat Depremi Öncesi Dirençli Kentlerin Önemi

TBMM’de “dirençli kentler” kavramı ilk kez 2018 yılında parlamentonun gündeminde yer almıştır. 27. dönem 2. yasama yılında, Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) grubu adına milletvekili (Mv.) Hüseyin Şanverdi (Hatay), Afet ve Acil Durum Yönetmeliği Başkanlığı (AFAD) bütçesi hakkında konuşurken AFAD’ın önemi ve işlevinden bahsettikten sonra depreme dayanıklı yapılaşma ve depremlere dirençli şehirleşmeye katkı sağlayacak Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği ve Türkiye Deprem Tehlike Haritası’nın güncellendiğini belirtmiştir (TBMM, 2018: 12). 3 Kasım 2020 tarihinde “Ege Denizi Depremi” olarak İzmir’i etkisine alıp, maddi ve insani kayıplar verilen olaydan sonra Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) grubu adına Hasan Kalyoncu (İzmir), mecliste İzmir depremine ilişkin konuşma gerçekleştirmiştir. Kalyoncu, bütünleşik afet yönetiminden ve dirençli kent stratejilerinden bahsetmiştir (TBMM, 2020a: 22). Dirençli kentler, dinamik yapılar olarak değişime ve tehlikelere karşı uyum sağlamaktadır. Değişen şartlar karşısında kendisini yeni duruma göre dönüştürebilen, değiştirebilen ve geliştirebilen kent olarak ekonomik, kurumsal, çevresel ve toplumsal alanlarda işlevlerini devam ettirebilen ve buna hazırlıklarını sürekli geliştiren kentlerdir (Öztürk ve Demirel, 2021: 27). 24 Kasım’da aynı Mv. tekrardan dirençli kentlerin

oluşturulmasına yönelik gündem oluşturmuş ve Türkiye’de kentlerde yaşayanların oranlarına göre iklim değişikliğinden, afetlerden, yetersiz altyapı ve enerji gibi etkenlerden en fazla etkileneceğini dolayısıyla dirençli kentlerin kent planlamalarında kurulurken bu tehditlere dikkat edilmesine vurgu yapmıştır (TBMM, 2020b: 4).

17 Aralık’ta İyi Parti grubu adına Zeki Hakan Sıdalı (Mersin), yerel yönetimlerin gelir ve giderlerine ilişkin yaptığı konuşmada, kentlerin küresel değişim ve dönüşüm karşısında reforma ihtiyaç duyduğunu belirterek bu konuda *“yeşil altyapı dirençli kentler kurgulanmalı”* önerisinde bulunmuştur (TBMM, 2020c: 256). Yine aynı birleşimde AK Parti Mv. Necip Nasır (İzmir), 2019 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin 5’inci maddesi üzerinde söz alarak afetlere karşı dirençli kentleri inşa etmede AFAD’ın rolüne değinerek ülkenin sürdürülebilir kalkınması içinde hayati bir konu olduğunu belirtmiştir (TBMM, 2020c: 393). 23 Aralıkta ise MHP grubu adına Hasan Kalyoncu (İzmir), bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki görüşmelerde, yapılaşmaya en çok maruz kalan kentsel alanlarda dirençli kent tasarlanırken hava koridorlarının önemine değinerek teknik detaylı bir çözüm önerisinde bulunmuştur (TBMM, 2020d: 95). Yaklaşık iki ay sonra aynı Mv. iklim değişikliği ve su taşkınlıklarına karşı acil tedbirlere yönelik 18 maddelik öneri getirmiştir (TBMM, 2021a: 35-36). Dirençli kentleri kurmak amacıyla yeniden kentsel planların gerçekleştirilmesi ve doğal afetlere karşı yapılanma ihtiyacının olduğu vurgulanmıştır. Mv. Kalyoncu, iklim değişikliğinin yüksek nüfuslu yerlerde tahribatını belirterek afetlere karşı yerleşim, tarım hayvancılık ve tarıma dayalı sanayi üretim alanlarını güçlendirerek dirençli kentlerin kurulması gerekliliğini MHP’nin tarım kentleri modeli ile gerçekleştirebileceğini belirtmiştir (TBMM, 2021b: 39).

11 Aralık 2021 tarihinde AK Parti grubu adına Muhammet Müfit Aydın (Bursa), Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi hakkında söz alırken iklime karşı dirençli kentlere, çevre sorunlarına karşı önleyici bir hekimlik rolü atfetmiştir (TBMM, 2021c: 49). 9 Aralık 2022 tarihinde Tarım ve Orman Bakanlığı ve bağlı kuruluşların 2023 yılı bütçesi üzerine konuşan MHP grubu adına Hasan Kalyoncu, partisinin tarım kent modeli önerisi üzerinde durarak dirençli kentlerin doğal afetlere, tarımsal üretime, su kıtlığına karşı kurulması gerektiğini belirtmiştir (TBMM, 2022a: 7). Yaklaşık bir sene sonra meclis gündeminde dirençli kentlerle ilgili farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır.

3.2. 6 Şubat Depreminden Sonra Dirençli Kentler Politikası

TBMM’de en çok 6 Şubat depremleri sonrası dirençli kentlerle ilgili “gündem oluşturma”ya yönelik girişimler öne çıkmıştır. 2018 yılından 2024 yılı Haziran ayına kadarki süreçte toplam 29 defa kullanılan dirençli kent kavramının 18’i Kahramanmaraş merkezli deprem ile 31 Mart 2024 tarihleri arasında yani mahalli idare seçimlerine kadarki sürede kullanılmıştır. Türkiye’de büyük kayıplara yol açan deprem sonrası 2 Mart 2023 tarihinde TBMM gündeminde “*Kahramanmaraş merkezli depremlerin sonuçlarının tüm yönleriyle araştırılması, depreme ve depreme dirençli yapı stokunun oluşturulması ve kentsel dönüşüm uygulamalarının etkinliğinin artırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla meclis araştırma*” önerge görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. 2 Mart tarihli oturumda Halkların Demokratik Partisi (HDP) Mv. Serpil Kemalbay Pekgözeği (İzmir), 99 depreminden dersler çıkarılmadığını hatırlatarak hükümete “*depreme dirençli kentler yapacaktık, kentsel dönüşüm yapacaktık. Bunların hangisini yaptınız?*” sorularıyla eleştiriler yöneltmiştir. Depreme dirençli konutların yerine “rantsal dönüşüme” yönelik yatırımlardan dolayı can kayıplarının fazla olduğunu ve bu kayıpların önlenilecekken gerekli tedbirlerin alınmadığını ileri sürmüştür (TBMM, 2023a: 42). Türkiye’nin deprem gerçekliği bilinmesine rağmen merkezi ve yerel yönetim otoritelerinin depremlerden herhangi bir ders çıkararak riskleri yönetmede ve azaltmada zayıf kalmaları (Genç, 2007) kronikleşen sorunlardan biridir. HDP’nin kapatılma davası üzerine seçimlere Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM) altında katılmış ve 2024 yılı mahalli idare seçimlerine yerel seçim beyannamesi hazırlamış ve afetlere karşı dirençli kentler başlığı oluşturmuştur. Yukarıda belirtildiği üzere DEM Partisi, 6 Şubat depremi ve diğer doğal afetlerdeki can kayıplarının kentsel rant politikalarının sonucu ve yetersiz yönetsel-örgütsel-hukuki eksikliklerden dolayı kaynaklandığını belirtmişlerdir (DEM Partisi, 2024: 51).

Aynı birleşimde Bülent Turan AK Parti Mv. (Çanakkale), tüm partilerin verdiği önergelerin birleştirilerek depremin tüm yönleriyle araştırılması depreme dirençli yapılar ve stokların oluşturulması ve kentsel dönüşüm uygulamalarının etkinliğinin artırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla meclis araştırması komisyonu kurulmasını planladıklarını belirtmiştir (TBMM, 2023a: 16-17). Deprem araştırma komisyonu kurulması görüşmelerinde İyi Parti grubu adına Erhan Usta (Samsun), yol, köprü, tünel, baraj ve doğal

gaz şebekeleri başta olmak üzere kentin tüm altyapısının depreme dirençli hâle getirilmesi gerekliliğini ve Türkiye'nin deprem bölgesinde olarak dirençli kentlerin inşa edilmesinin tercih değil, bir zorunluluk olduğunu belirtmiştir (TBMM, 2023a: 25). Böyle bir durumun bilimsel ilkeler çerçevesinde tespit edilmesine rağmen depreme dayanıklı konutların inşa edilmemesinin yerel yönetimlerden merkezi yönetime kadar Türkiye'nin kronikleşen politik bir sorun alanı olduğunu düşündürmektedir. Meclis araştırma komisyonu kurulmasında AK Parti grubu Mv. İlyas Şeker (Kocaeli) tarafından riskli binaların tespit edildiği kentsel dönüşümün depremde koruyucu hekimlik görevi üstlendiği hatırlatılarak bu politikaların uygulanması aşamasında milletvekillerine ve siyasi partilere önemli görevler düştüğünü belirtilmiştir (TBMM, 2023a: 38).

2 Mart tarihli önerge kabul edilerek TBMM'de grubu bulunan bütün siyasi partilerin ortak kararıyla yukarıda belirtilen komisyon kurulmuştur. Bu raporda mevcut yapı stoku ele alınarak depreme dirençli kentlerin kurulması için gerekenler belirtilmiştir. Devletin bütün kurumlarıyla “*Depreme Dirençli Şehirler*” tesis edilmesi için harekete geçilmesi önerilmektedir (Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, 2023). Partilerin komisyon kurulmasında gösterdiği ortak tutum bilimsel bir gerçekliğin kabulü kadar Heywood'un (2018: 525) politik müzakere ve rekabetin politik öğrenmeyi sağlayacağı varsayımıyla rasyonelliği yansıtmaktadır. Bununla birlikte kamusal bir mesele olarak formüle edilen kentsel dirençliliğin gerçekleştirilmesinde toplumsal sorumluluğu da hatırlatmaktadır.

20 Mart'ta MHP grubu adına Hasan Kalyoncu, deprem bölgesinde hasar gören alanlarda dirençli tarım kentleri düzenlenmesinin, afetlere karşı gelebileceğini belirtmiştir. Kalyoncu, dirençli kentlerin kurulması ile ilgili dilden ve gündemden düşmeyen söylemden farklı olarak Cumhurbaşkanının dirençli kentleri oluşturmadaki irade beyanının önemli bulduğunu vurgulamıştır (TBMM, 2023b: 25). 29 Mart'ta HDP grubu adına Mv. Oya Ersoy (İstanbul), kentsel dönüşüm politikalarının rant ilişkisine dayandığını belirterek dirençli kentleri siyasal bir yaklaşımla değerlendirmiştir. Kentsel dönüşüm politikalarında siyasi iktidarın, halkın yaşam alanlarından koparılmadan ve borç ödmeden dirençlilik politikası oluşturmalarını belirtmiştir. Ayrıca kentsel dönüşümün hukuksal düzenlemeler ve yetkilerle inşaat şirketlerine kaynak oluşturma amacına hizmet ettiği ve bu nedenle dirençliliğin sağlanması için hükümetin değişmesi gerektiğini belirtmiştir (TBMM, 2023c: 29). Türkiye'de afet yönetimi ve buna bağlı olarak sosyal

politikaların iktidar ve muhalefet güç ilişkilerine bağlı olarak geliştiği ve sorumluluğun yeniden inşa edilmesinin önemli olduğu belirtilmelidir (Özbilgin vd., 2023).

5 Nisan’da MHP Mv. Hasan Kalyoncu, dirençli kentlerin kurulması için gerekli siyasal desteğin sağlandığını ve afetlere karşı önlem olarak sunulan dirençliliğin bugün deprem bölgesinde hayata geçirildiğini belirtmiştir. Dirençli şehirlerin oluşturulması için düzenlemelerin gerekli olduğunu ve bu düzenlemelerin görüşülen kanun teklifiyle hayata geçirilebileceğini belirtmiştir. Kalyoncu, kentsel dirençliliğin kapsamlı tanımını yapmış ve yerel yönetimlerin ve kentsel sistemdeki paydaşların önemine dikkat çekmiştir (TBMM, 2023ç: 39). 437 sıra sayılı “Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” hakkında Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Mv. Gökan Zeybek, 14 Mayıs genel seçimlerinin yaklaştığını hatırlatarak parti olarak dirençli kentlerle ilgili ne yapacaklarını aktarmıştır. Deprem bölgesinde dirençli kentlerin oluşturulması için anayasaya yeni hükümlerin getirilmesini böylelikle “imar affı” veya “imar barışı” gibi uygulamaların milletvekilleri tarafından tekrardan kanun teklifleri ile getirilmesinin önünün kapatılacağını belirtmiştir. Tekeli’ye göre Türkiye’de imar tarihi, imar aflarının tarihidir. Tekeli, daha önce yer alan imar aflarının ortak mantık kurgusuna göre mevcut imar düzeninin ve imar anlayışının sorgulanmasına yer verilmediğini ileri sürmektedir (Tekeli, 1991: 4). Keleş, ceza hukukunda af kavramının amacı, suçun bir kez daha işlenmesini önlemek ve suçluyu yeniden topluma kazandırmak iken imar hukukunda yasaları çiğneyenlerin imar afları ile affedilmesinin sonucunda bu yolları tekrar denemeyecekleri anlamına gelmediğini belirtmektedir. Keleş’e göre, her imar affı yeni bir affın doğumuna neden olduğundan kentleşmenin düzenli ve sağlıklı biçimde gerçekleştirilmesinin daha rasyonel ve gerçekçi yöntem olduğu ileri sürülmektedir (Keleş, 2010: 278). İmar aflarının siyasal otoritelerin kısa vadeli politik bir rant alanı olmaktan çıkarılarak orta ve uzun vadeli kamu politikasına dönüştürülmesine ihtiyacı vardır. Söz konusu düzenleme hakkında İyi Parti grubu adına Zeki Hakan Sıdalı (Mersin), hemşehrilerinin ve depremde göç eden vatandaşların ihtiyaçlarını sürdürülebilir şekilde karşılamak amacıyla kentin daha dirençli hale gelmesi için vakit kaybetmeden harekete geçilmesini vurgulamıştır (TBMM, 2023ç: 59-60).

AK Parti Mv. Abdülhamit Gül (Gaziantep), 12 Temmuz’daki açıklamalarında dirençli kentler için imar hukukunun anayasal düzeye çıkarılmasının gerekli olduğunu ve 28. dönemde dirençli kentlerle ilgili

tarihi adımlar atacaklarını belirtmiştir (TBMM, 2023d: 13). TBMM, 28. dönem 2. yasama yılına girmiş olmasına rağmen anayasal düzenlemeler gerçekleştirilmemiştir. Görür, deprem dirençli kentlerin anayasa konusu olması gerektiğini ve her kentin kendini tehdit eden unsurları tespit dâhilinde tehlikenin sonuçlarının bilinmesi ve tehlike gerçekleşmeden tedbirlerin alınmasını ileri sürmektedir (Görür, 2024). Aynı oturumda CHP Mv. Gökân Zeybek, dirençli kentlerle ilgili düzenlemelerde yasalara eklerin yapıldığını ancak bunun yerine yeni bir afet yasası, yeni bir imar yasası, yeni bir kentsel dönüşüm yasası ve güçlendirme yasasının çıkmasını savunmuştur (TBMM, 2023d: 60).

TBMM, 1 Ekim 2023 tarihinde 28. dönem 2. yasama yılına başlamıştır. 18 Ekim’de ise İyi Parti grubu İstanbul Mv. Ersin Beyaz ve on dokuz Mv. tarafından “depreme dirençli” yapı stokunun oluşturulması ve olası doğal afetler karşısında alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla soru önergesi görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Soru önergesinde ülkemizde deprem ve doğal afetlere karşı yönetimin ve organizasyonun yetersiz kaldığı, daha önceki felaketlerden dersler alınmadığı büyük maddi-manevi kayıpların yaşandığı vurgulanmıştır. Yeşil Sol Parti grubu adına Mv. Keziban Konukcu Kok, siyasi iktidarın doğal afetler karşısında kadercî tutumunu eleştirerek, kentleri depreme dirençli yapmak için yerel yönetimler ve meslek örgütleriyle bir araya gelerek hazırlık yaptıklarını belirtmiştir (TBMM, 2023e: 27). Toplumsal dirençlilik, kentlerde dirençliliği sağlamak için önemli unsurlardan biridir. Afetlere hazırlıkta toplumsal dirençlilik için kadercî yaklaşım (geleceği değiştirme güdüsü bulunmadan kaderine boyun eğen) yerine toplumsal bilgilendirme ve farkındalık ile afetlere karşı önlem alma yaklaşımının yaygınlaşması beklenmektedir. Ülkemizde afetler karşısında psikolojik ve kültürel yapıdan kaynaklanan bir sorun olarak afetlere hazırlıklı olma ve önlem alma konusundaki yetersizlikler, afet kültürünün olmaması ve sosyal yapıdaki kadercilik anlayışının hakim olması dirençliliği azaltan unsurlardan bazılarıdır (Genç, 2007: 355). 6 Şubat depreminden sonra kader ve deprem ilişkisi sık sık gündeme getirilmiş, bu kapsamda bir yaklaşım doğal afetlerin ve her şeyin ilahi iradede kaynaklandığı ve bu süreçte yaşanan tehlikelerin verdiği hasarlara karşı teslim olunması gerektiği vurgulanırken diğer görüş ise doğal afetlere karşı gerekli tedbirlerin alınması ve risklere karşı mücadele edilmesinin ilahi iradenin de emri olduğu dolayısıyla her şeyi kadercî yaklaşıma yüklemenin doğru olmadığı savunularak kamu politikası üretim süreci ön plana çıkarılmıştır. Aynı soru önergesine CHP grubu adına Servet

Mullaoğlu (Hatay), depreme dirençli kentlerin oluşturulma zorunluluğundan bahsederken verilen önerenin siyasi iktidar grubu tarafından otomatik olarak reddedilmesine dikkat çekmiştir. AK Parti grubu adına soru önergesine cevap veren Mustafa Demir (İstanbul), depremin siyaset üstü olduğunu ancak bu anlayışın uygulamadaki sorununa eğilmiştir (TBMM, 2023e: 29). Sonuç olarak mecliste grup görüşmelerinden sonra önerge reddedilmiştir.

31 Ekim’de afet riski altındaki alanlarla ilgili kanun değişikliği teklifinde İyi Parti grubu adına Ersin Beyaz, afetlere karşı hale gelmek için kentsel dönüşümün gerekli olduğunu ancak siyasal iktidarın bu politikaları yanlış uyguladığını savunmuştur. Aynı hukuki düzenleme hakkında MHP grubu adına Sadir Durmaz’da, afetler sonrasında can kayıplarını fazla olmaması ve güvenliliğin sağlanması amacıyla dirençli kentlerin kurulmasının zaruri olduğunu belirtmiştir. Kentsel dönüşüm politikalarında yapısal tasarım yöntemleri ve risk azaltma stratejileri gibi konulara odaklanmak gerektiği vurgulanmıştır. Hukuki düzenleme hakkında CHP Mv. Gökan Zeybek, kentsel dönüşümün zenginleşme aracına dönüşmeden gerçekleşmesi gerektiğini ancak rantal dönüşüme göre yapıldığına dikkat çekmiştir (TBMM, 2023f: 68).

1 Kasım’da AK Parti Mv. Abdülhamit Gül (Gaziantep), kentsel dönüşüm kanunu üzerindeki değişiklik teklifi ile ilgili konuşmada, afetlere dirençli şehirlerin kurulması anlamında çalışmaların sürdürüleceği ve İstanbul başta olmak üzere kentsel dönüşüm için gerekli adımların atılacağını belirtmiştir. Aynı oturumda MHP Mv. Semih Işıkver (Elazığ), yapı stokunu depreme dirençli hale getirmede kentsel dönüşümün önemine değinmiş ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı “*Kentsel Dönüşüm Başkanlığı*”nın bu sürece katkısından bahsetmiştir (TBMM, 2023f: 32). Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaskeki, kentsel dönüşüm başkanlığı ile kentsel dönüşüm çalışmalarının daha hızlı ve etkin gerçekleşeceğini ve ülkenin afetlere karşı daha hızlı dirençli hale getirileceğini belirtmiştir (Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023). Kanun teklifi üzerine CHP Mv. Ulaş Karasu (Sivas), afetlere dirençli yasal düzenlemelerin yapılmama nedenini siyasi iktidarın rant odaklı yaklaşım ve tutumuyla ilişkilendirmektedir (TBMM, 2023g: 34). Aynı kanun teklifi için İyi Parti grubu adına Hüsmen Kırkpınar, deprem gelmeden önce alınabilecek en iyi önlemin depreme dirençli yapılar üretmek olduğunu ve Türkiye’de depreme dirençli olmayan çok sayıda yapının var olduğunu, bunların

güçlendirilme veya dönüştürülmeyi beklediğini belirtmiştir. Yeşil Sol Partisi Mv. Mehmet Zeki İrmez, kanun teklifi üzerine yaptığı açıklamada, Türkiye'nin deprem bölgesinde olmasına rağmen dirençli kentlerin kurulmamasını siyasi iktidarın yanlış politikalarının sonucu olarak görmüş; toplanma alanlarının imara açılması, deprem vergilerinin amacı dışında harcanması, doğal felaketler karşısında gerekli önlemleri almak yerine kaderci bir anlayışa hakim olunmasına eleştiriler getirmiştir (TBMM, 2023g: 49).

29 Kasım'da TBMM'de, yerel seçimler yaklaşırken kötü hava şartlarına bağlı olarak İzmir'de hizmet yetersizliklerine ilişkin yaptığı açıklamada İyi Parti grubu adına Müsavat Dervişoğlu (İzmir), 31 Mart 2024 yerel seçimlerini tüm şehrin yetersiz belediyeçilik hizmetleri ve altyapı sorunlarından kurtarılacak bir fırsat olarak özetlemiştir. İyi Partinin İyi belediyeçilik anlayışıyla can ve mal güvenliğini esas alan, afet risklerini önceden alınmış tedbirlerle yönetebilen, afetlere dirençli şehirler inşa edeceklerini belirtmiştir (TBMM, 2023g: 9). İyi Parti, 2024 yılı Ocak ayında seçim beyannamesini yayınlarken “*Kentler Depreme ve Afetlere Dirençli Olacak*” başlığına yer vermiştir. İstanbul kenti için ise 5216 ve 5393 sayılı kanunların dışında ayrı bir yasa hazırlama çalışmalarını hedef olarak koymaları da dirençlilik açısından önemli bir aşamadır (İyi Parti, 2024: 31). Diğer partilerde İstanbul kentinin yönetimine veya kentsel dirençliliğine, kentsel dönüşüme ayrı başlıklarda değinilirken ancak böyle bir yasa sürecinden bahsedilmemiştir. 2004-2017 yılları arasında AK Parti'den on üç yıl boyunca İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olarak görev yapan Kadir Topbaş da 2015 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yetkilerinin arttırılması ve İstanbul kentine özel bir yasanın çıkartılmasının gerektiğini paylaşmıştı (Anadolu Ajansı, 2015).

Aynı tarihli oturumda CHP grubu adına komisyon raporu hakkında söz alan Servet Mullaoglu (Hatay), Hatay genelinde su ve çadır sorunundan bahsetmiştir. Dirençli kentlere olan yaklaşımında ise kentlerin sürdürülebilirliğini medeniyetlerin tarihi olarak zorunlu görmüş ve dirençli kentlerin kurulması içinde belediye yasasında başkana verilen imtiyazların azaltılması ve belediyede belirli bir bütçenin kentin depreme dayanıklı hale getirilmesi için ayrılmasının zorunlu olmasını, böyle bir durumun belediye başkanının inisiyatifinde olmaması gerektiğini belirtmiştir (TBMM, 2023g: 37). Dolayısıyla dirençli kentlerin inşa edilmesi için belediye organlarında yapısal değişiklikler yapılarak belediye başkanlarının “güçlü tek adam modeli”nden vazgeçilmesi önerilmiştir. Yani yerel yönetimler

mevzuatında değişiklik yapılarak seçilmiş kişilerin şahsi menfaatlerini “mahalli müşterek ihtiyaçların” üstünde görmelerini engelleyecek bir sistem oluşturulması beklenmektedir (Sezik ve Akıncı, 2024: 192). Kentlerde dirençliliği sağlamak amacıyla Görür ve Köyüstü tarafından belediye başkanlarının deprem konusunda eğitilmesi ve kurslar alması önerilmektedir (2024).

11 Aralık'ta bütçe görüşmelerinde Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, bütçenin dirençli şehirler, güçlü ekonomi ve sağlıklı toplum anlayışıyla hazırlandığını ve depremle yıkılan şehirleri daha iyi şekilde yeniden ayağa kaldıran, geleceğe dönük afet risklerini azaltan, maliye ve para politikaları koordinasyonunu güçlendiren bir anlayış içerisinde makrofinansal ve fiyat istikrarını sağlamaya dönük hedeflerle uyumlu bir yapıda yapıldığını belirtmiştir (TBMM, 2023h: 3-4). Bütçe ile ilgili bu olumlu görüşe karşıt olarak ise CHP grubu adına Özgür Özel (Manisa), daha önceki bütçeleri değerlendirerek dirençli kentlerin daha önceden kurulması gerektiğini ve dirençli kentler kurulması içinde bu bütçenin uygun olmadığını vurgulamıştır (TBMM, 2023h: 34). 8 Kasım 2023 yılında CHP Genel Başkanı olarak seçilen Özel, iktidarın sanki deprem olmamış gibi hareket ettiğini ve dirençli kentlerin kurulması için bir gelişme sağlayamadıklarını belirtirken kentsel dönüşümün rantsal dönüşüme aracılık ettiğine işaret etmiştir (CHP, 2024: 6).

19 Aralık'ta Kentsel Dönüşüm Başkanlığı bütçesi görüşmelerinde CHP grubu adına Gökan Zeybek (İstanbul), barınma ve konut sorununa değinerek yurttaşların faiz, enflasyon ilişkilerine bağlı olarak bu ihtiyaçların nasıl giderileceği ve dirençli kentlerin iktidarın yanlış politikaları sonucunda ve müteahhitlik sektöründeki krizle nasıl kurulacağını sorarak gündeme getirmiştir (TBMM, 2023i: 7). AK Parti grubu adına söz alan Murat Kaya (Sakarya), riskli yapılar ve dönüştürülmesi gereken binalarla ilgili bilgi verirken İstanbul'da, acil dönüşmesi gereken 600 bin konut başta olmak üzere riskli 1,5 milyon bağımsız bölümün beş yıl içerisinde dönüştürülüp Cumhurbaşkanlığı liderliğinde afetlere karşı dirençli hâle getirileceğini vurgulamıştır (TBMM, 2023i: 19-20). Bütçe görüşmelerinde MHP grubu adına Sadir Durmaz (Ankara), Türkiye'nin yüzde 66'sının deprem riskli alanlarda yer aldığı ve On İkinci Kalkınma Planı'nın afetlere dirençli alanları ile medeniyet temelli, akıllı ve sürdürülebilir şehirlerin tesis edilmesinin öncelikle 5 ana ekseninden biri olarak belirlendiğini hatırlatmıştır. CHP Mv. Reşat Karagöz (Amasya), Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanına, dirençli kentlerin oluşturulmasında atılan adımların neler

olduğunu sormuştur (TBMM, 2023i: 68). Soru üzerine Bakan Mehmet Özhasseki, 6 Şubat depreminden sonra bölgedeki konut sayıları ve inşaatı ile ilgili rakamlar hakkında bilgiler paylaşırken dirençli kentlerin nasıl kurulacağına dair herhangi bir açıklamaya yer vermemiştir.

31 Ocak 2024 tarihinde depremde yaklaşık bir yıl sonra Saadet Partisi grup başkan vekili İstanbul Mv. Bülent Kaya, depremde ortaya çıkan sonucun somutlaştırılması, kamuoyunun bilgilendirilmesi ve deprem bölgesindeki konut sorunlarının araştırılması amacıyla TBMM Başkanlığı'na önerge vermiştir. CHP grubu adına Servet Mullaoğlu (Hatay), hükümetin depremlere karşı hazırlıklarının olmadığını ve bu depremlerde yaşanan kayıplar gibi tekrardan bu acıların yaşanmaması için dirençli kentlerin kurulma zorunluluğunu ve bunun ise belediye ve diğer birçok mevzuatta değişikliğe gidilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Mullaoğlu, dirençli kentlerin kurulması için belediye bütçesinin % 40'nın zorunlu olarak ayrılmasını ve bu sürecin belediye başkanlarının tercihinin bırakılmaması ile ilgili kanuni değişiklik önerisinde bulunmuştur (TBMM, 2024a: 23). CHP ayrıca yerel seçim bildirgesinde, “*Dirençli ve Güvenli Kent Belediyeciliği*” başlığı ile kentsel dönüşüm ve dirençli kent politikalarına yer vermiştir (CHP, 2024: 24). Aynı önerge konuşmaları üzerinde AK Parti grubu adına Tahir Akyürek (Konya), AFAD, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve ona bağlı yeni kurulan Kentsel Dönüşüm Başkanlığıyla afetlere karşı daha da güçlü bir şekilde dirençli şehirler oluşturulmasında önemli bir adım atıldığını ifade etmiştir (TBMM, 2024a: 24).

30 Ocak 2024 tarihinde AK Parti mahalli idare seçimleri için seçim beyannamesini paylaşmıştır. “*Türkiye Yüzyılı İçin Gerçek Belediyecilik*” teması ile sekiz bölümden oluşan beyannamede 3. bölüm tamamen dirençli şehirler başlığından oluşmaktadır. Dirençli şehirler, şehirlere yönelik koruyucu tedbirleri öne çıkaran, afetler, şoklar ve risklere karşı hazırlık çalışmalarını önceleyen ve bütüncül bir yaklaşım olarak tanımlanmıştır. Bu belge, Türkiye genelinde şehirleri daha yaşanabilir kılacak, daha sürdürülebilir, daha güvenli, daha müreffeh ve daha yeşil alanlar haline getirecek bir vizyon bildirgesi niteliğindedir (Babaoğlu, 2024).

13 Şubat 2024 tarihinde AK Parti grubu adına Abdulhamit Gül (Gaziantep), afetlere karşı dirençli şehirlerin hükümetin de çok önemli bir vizyonu olarak bir dahaki dönemde de şimdiye kadar olduğu gibi

önemli başlıklar arasında olmaya devam edeceğini belirtmiştir. Gül, daha önce AK Parti ve CHP tarafından ifade edilen imar hukukunu anayasal güvenceye kavuşturma konusunu hatırlatarak afetlere karşı mücadelenin siyaset üstü bir konu olduğunu ve tüm partilerin tarafından işbirliği çerçevesinde hareket edeceklerini inandıklarını belirtmiştir. AK Parti grubu adına Ahmet Zenbilci (Adana), önerge üzerine söz alırken belediyelerin merkezi yönetimden aldıkları pay ve krediler üzerine yapılan tartışmada dirençli kentlerin ve alt yapının öncelikli yatırım alanları olduğuna işaret etmiştir (TBMM, 2024b: 15). AK Parti seçim beyannamesinde belediyelerin afet risk azaltma çalışmaları için kaynaklarını güçlendireceği ve köyleri de afetlere karşı dirençli hale getirmek için kapasite arttırıcı uygulamaların teşvik edileceği belirtilmektedir (AK Parti, 2024: 23).

1 Mart 2024 tarihinde Saadet Partisi grubu adına Doğan Demir (İstanbul), Bursa ili Kayapa-Yenişehir fay hattının tespit edilmesiyle ilgili fay hattı üzerindeki önerge konuşmasında “dirençli kent” kavramını ilk kez Saadet Partisi adına kullanmış ve kentleri ve köyleri depreme dirençli hale getirmenin zorunluluk olduğu belirtilmiştir. Dirençli kentlerin kurulmasının önemi ise kendisi şöyle belirtmiştir: *“Kentlerimizi, köylerimizi depreme dirençli hâle getirmekten başka bir çaremiz yok. Eğer bunu başaramazsak her büyük depremde çok sayıda kayıplar veririz. Dünya ülkeleri yardımımıza bir koşar, iki koşar; sonra bir bakmışız, çaresiz, bir başımıza kalmışız. Bu sorun aynı zamanda bir millî güvenlik sorunudur arkadaşlar”* (TBMM, 2024c: 17). 31 Mart yerel seçimlerine doğru Saadet Partisi tarafından İstanbul mahalli idare seçimleri için seçim beyannamesi hazırlanmıştır. Beyannamede, İstanbul’da su kaynaklarının yönetimi, iklim değişikliğine karşı dirençli yaşam alanları ve binaların yapısının gerçekleştirileceği belirtilmiştir (Saadet Partisi, 2024: 48).

3.3. Mahalli İdare Seçimlerinden Sonra Dirençli Kentler

Mahalli idare seçimlerinden sonra TBMM’nin gündeminde dirençli kentlerle ilgili tartışmaların azaldığı ve kapsamının daraldığı anlaşılmaktadır. Bu dönemden sonra dirençli kentlerle ilgili AK Parti, CHP, Demokrasi ve Atılım Partisi (DEVA) ve MHP milletvekilleri tarafından gündem oluşturulurken DEM Partisi, İyi Parti, Saadet Partisi grupları tarafından kamu politikası sürecinde gündeme taşınmamıştır. Bu kapsamda CHP Mv. Müzeyyen Şevkin (Adana), 16 Nisan 2024 tarihli Jeoloji Kurultayı’na ilişkin açıklamasında ülkenin yerleşim alanlarının yanlış seçimi ve plansız, çarpık kentleşme ve kötü yapı

stoku nedeniyle dirençli kentlerin hazır olmadığını belirtmiştir (TBMM, 2024ç: 7). 8 Mayıs'ta CHP Mv. Ayşe Taşkent Sakarya'nın sorunlarına ilişkin yapmış olduğu konuşmada, hasarlı binaların tespit edilemediğini, kentsel dönüşümün tamamlanmadığını ve bu nedenle depremlere karşı dirençliliğin sağlanamadığına işaret etmiştir (TBMM, 2024d: 6).

Aynı tarihli birleşimde DEVA Partisi Mv. Cem Avşar (Tekirdağ), 6 Şubat depremini hatırlatarak ülkemizdeki deprem ve konut politikalarındaki sorunları ifade ederek bu sürece ilişkin “*seçim yatırımlarını bırakıp bir seferberlik başlatma*” aşaması olarak değerlendirmiştir. Türkiye’de afet yönetimindeki merkezi ve yerel yönetim arasındaki siyasal tartışmaların dışında dirençli kentleri inşa etmek için belediyelerin önemli bir aktör olarak yer aldığını ve TBMM çatısı altında tarafların eşgüdüm hâlinde çalışmasını ve acilen depreme hazırlık, denetim ve kontrol komisyonu kurulmasını çözüm olarak önermiştir (TBMM, 2024d: 57). 6 Şubat depremlerinden sonra DEVA Partisi, depremin hasarları ile ilgili değerlendirme ve çözüm önerileri raporu hazırlamıştır. DEVA Partisi, “*Yerel Yönetimler ve Şehircilik Politikaları Eylemi*” ve “*Afet Eylem Planı*” hazırlayarak iktidarları döneminde ilk 90 ve 360 günde hangi adımların atılacağını raporda duyurmuştur. İki rapor ele alındığında, afet yönetimi ve risk azaltma yaklaşımını etkisizleştiren imar aflarına son verilerek kentlerin dirençliliğinin kentsel dönüşüm yerine kentsel yenilenme anlayışı ile hakim kılınarak bu konuda hukuksal ve yönetsel düzenlemeler gerçekleştirileceğini ileri sürmüştür (DEVA Partisi, 2021: 15).

30 Mayıs 2024 tarihinde CHP grubu adına Nermin Yıldırım (Hatay), 6 Şubat depremlerinin bölge halkı üzerindeki ekonomik, toplumsal, sosyal zorluklar bağlamında esnaf, çiftçi ve yurttaşın karşılaştığı sıkıntılar ve konut sorunundan bahsederek ve dirençliliğin sağlanması amacıyla çalışmaların hızlanması gerektiğini belirtmiştir (TBMM, 2024e: 43). Yerel seçimlerinden sonra dirençli kentlere yönelik muhalefet partisi tarafından afet yönetimi sürecinde bilimsel ilkelerin dikkate alınması ve deprem bölgesinde yaşanan sosyo-ekonomik zorluklar karşısında iktidarın dirençli kent politikalarına ivme kazandırması önerilmiştir.

MHP, 2024 Şubat ayı başlarında yerel seçim beyannamesini “*Türk ve Türkiye Yüzyılında Üretken Belediyecilik*” başlığıyla kamuoyuna paylaşmıştır. TBMM tutanaklarına göre mecliste dirençli kentlerle ilgili “gündem oluşturma” sürecinde en aktif ve kapsamlı parti MHP grubu

olurken yerel seçim beyannamesinin dirençli kentlere yönelik önerilerinin daha sınırlı olduğu dikkat çekmektedir (MHP, 2024: 21). 4 Haziran 2024 tarihinde MHP grubu adına Erkan Akçay (Manisa), 2 Haziran günü İstanbul Küçükçekmece’de 4 katlı binanın çökmesi ile İstanbul depremini ve alınması gereken tedbirleri hatırlatmıştır. Akçay tarafından ülkemizdeki risk altındaki bölümlerin sayıları verilmiş ve kayıplarla tekrar karşılamamak için risk altındaki alanlarda yapıların depreme dayanıklı hâle getirilmesi ve dönüşüm çalışmalarının ivedilikle başlanarak hızla tamamlanması gerektiği belirtilmiştir (TBMM, 2024f: 13). 5 Haziran 2024 tarihinde AK Parti grubu adına Abdülhamit Gül, Dünya Çevre Günü sebebiyle yaptığı konuşmasında gerçekleştirdikleri çevre politikalarına değindikten sonra 6 Şubat depremini hatırlatmıştır. Bu kapsamda dirençli kentlerin kurulması için merkezi ve yerel yönetimlerin işbirliğine dikkat çekerek deprem sorununun partiler üstü olduğu vurgulamıştır (TBMM, 2024g: 16). AK Parti seçim beyannamesinde görüleceğe üzere, 6 Şubat depremi ve Türkiye’nin deprem kuşağında yer almasıyla merkezi ve yerel yönetim işbirliğinin zorunlu olduğu ifade edilmektedir (AK Parti, 2024: 47).

4. Dirençli Kentlerle İlgili TBMM Tutanaklarının Değerlendirilmesi ve Eleştiriler

Mecliste bulunan siyasi iktidar veya muhalefet partileri, dirençli kentlerin kurulmasında; ülkenin kalkınması, daha yaşanabilir mekânların inşa edilmesi amacıyla tarım, iklim, afet, konut, göç politikaları gibi farklı alanlara kapsayıcı yaklaşarak kamu politikasında gündem oluşturma sürecinin politik ve ideolojik tercihlerle teknik donanımı ve nesnelliğini kabul etmektedirler. Politik bir arena olarak parlamentoda öznel ve nesnel bakış açıları karşı karşıya gelse de teknik bilgi ve gerçeklik politik tartışma ve ayrışmaları ikinci plana atabilmektedir. Ancak Heywood’un da belirttiği üzere “*karar alıcılar rasyonel, titiz ve katı biçimde tarafsız olduklarına inanabilseler de, sahip oldukları toplumsal ve siyasal değerler, neyin düşünülebilir, neyin olanaklı ve neyin arzu edilir olduğunu onlar için tanımlayan güçlü bir süzgeç görevi görebilmektedir*”(2018: 523). Kamu politikasında gündemin belirlenmesi siyasal partilerin süzgeçlerinden geçerek gerçekleştiği için kentsel dirençlilik konusuna sadece apolitik bir yaklaşımla bakılması konunun sınırlı anlaşılmasına neden olabilir. Çünkü teknokratik/bilimsel bakış açısı ile politik tercihler/öncelikler arasında bir gerilimin olması siyasetin kadim bir sorunu ve onun doğası gereğidir. Bu çerçevede TBMM’de bulunan partilere göre dirençli

kentlerin neden kurulmasının gerekli olduğu aşağıdaki maddelerde sıralanabilir;

1. Afetlerin felaketlere dönüşmesini önleyecek tedbirleri almak, afetlerin etki ve zararlarını azaltmak,
2. Dayanıklı yaşanabilir şehirler kurmak ve sürdürülebilir çevresel gelişim sağlamak,
3. İnsanların can ve mal kaybını önlemek, azaltmak,
4. Kentlerin iklim değişikliği, su yönetimi, afet riskleri ile uyum içinde olmasını sağlamak,
5. Kuraklıkla mücadele için yeşil altyapıya sahip olmak,
6. Kent planları ile imara açılacak yeni yerler yerleşime başlamadan taşkınlık, kuraklık, deprem, enerji, altyapı gibi faktörlerini kontrol etmek,
7. Kent tasarımında hava koridorlarının oluşumuna çözüm sağlamak,
8. Küresel ısınma kaynaklı doğal afetlere ve tarımsal üretimi tehdit eden su kıtlığına karşı gelmek,
9. Ülkenin beka sorunu olarak düşünülerek milli güvenlik politikası oluşturmak,
10. Depremlerden dolayı göç eden vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamak,
11. Kentler, uygarlık ve medeniyetin tarihi olarak kültürel mirasın taşıyıcılığı amacıyla dayanıklı hale getirmek.
12. Zamanı, kapsamı, tahribatı ve belirsizliğiyle ön plana çıkan Marmara depremine karşı acil dönüşmesi gereken konutların özellikle İstanbul'daki yapılarda dirençliliğini sağlamak.

Yukarıdaki yapısal ve teknik öneriler konusunda siyasetin hemen her kesimi mutabık kalsa da kamu politikasının tanımı ve nitelikleri gereği kentlerin nasıl dirençli hale getirileceği konusu siyaset kurumunun çıkar, pazarlık, ikna ve bir kısım manevralarının toplamıdır. Dolayısıyla öne çıkan eleştiriler siyasal kurum ve aktörlerin bir kısım ideolojik bakış açılarından bağımsız ele alınamaz. Bu bağlamda politik tartışmalar ışığında TBMM'de dirençli kentlerle ilgili şu eleştiriler yapılabilir;

1. Dirençli kentlerin kurulması için kentsel dönüşüm ve imar politikalarına ayrılan bütçenin yetersiz kalması,
2. Dirençli kent politikaları aracılığıyla inşaat sektörü için zenginleştirme ve rantasal kaynak yaratım alanı oluşturulması,
3. Dirençli kent ilkelerinde mutabık kalınmasına rağmen siyasal aktörler arasında işbirliğinin sınırlı kalması,
4. Dirençli kent politikası geliştirme önerilerinin siyasal propaganda aracına dönüşme tehlikesini barındırması,
5. Dirençli kentlerin kurulması/geliştirilmesi amacıyla muhalefet partilerinin verdikleri önerge ve kanun tekliflerinin reddedilmesi sonucu çok aktörlülüğün sınırlı kalması,
6. Dirençli kentlerin kurulmasının politik anlamda güçlü olan Belediye Başkanı ve Cumhurbaşkanı gibi siyasal figürlerin egemenliğine bağlı görülmesi,
7. Dirençli kentlerin kurulmasında merkezi ve yerel yönetimler arasındaki yetki ve sorumluluk dengesinin ve sınırlarının belirlenememesi,
8. Dirençli kentlerle ilgili hukuki ve örgütsel düzenlemelerle yapısal değişiklikler yapılsa da daha önceki afetlerden dersler alınmaması ve afet politikalarında kaderci tutumun egemen olmasıdır.

Dirençli kentlerle ilgili kamu politikası sürecinin gündem oluşturma aşamasında nesnel yaklaşımın dışında ideolojik yaklaşımın da hakim olduğu ileri sürülebilir. AK Parti; kentsel dönüşüm politikaları ile kentleri daha dirençli hale getirmeyi merkezi yönetim ve yerel yönetimle işbirliği çerçevesinde gerçekleştirebileceğini ileri sürerken İstanbul özelinde yapı stokunun gözden geçirilerek dirençlilik politikaların geçilmesine dikkat çekmektedir. AK Parti, afetle mücadele kentsel dönüşüm başkanlığının kurulması, kentsel dönüşüm yasası gibi araçları devreye soktuğunu ve Cumhurbaşkanı öncülüğünde politik desteğin devam ederek, dirençli kentlerin hızlıca inşa edileceği ileri sürülmektedir. CHP; kentlerin dirençsiz olduğunu ve bu nedenle dirençliliğin geliştirilmesini belirtirken kentsel dönüşüm ve konut politikalarının rantasal kaynak sağladığını ve yanlış-yetersiz politikaların sonucu dirençsizliğin olduğunu ileri sürmektedir. Yeni imar yasası, kentsel dönüşüm yasası, belediye yasasında değişikliklerle bilimsel ilkelerin uygulamasına ve TBMM’de muhalefet tarafından depremle ilgili sunulan önergelerin otomatik olarak reddedilmeden

görüşülmesine yönelik eleştiriler yöneltmektedir. AK Parti ve CHP'nin, imar hukukunda bireysel kararların (kanunların) dışında anayasal güvence altına alınması yaklaşımı, her iki partinin ortak görüş ve açıklamaları olarak yer almaktadır.

MHP'ye göre, kentsel dönüşüm politikaları, tarım kent uygulamaları ve hükümetin dirençli kentleri kurma yolunda iradelerini destekleyerek kentsel sistemdeki tüm paydaşlarla birlikte kurulabilecektir. İyi Parti; kentlerin daha dirençli hale gelmesi için vakit kaybetmeden harekete geçilmesini, depreme dayanıksız birçok yapının ve binanın olduğunu ve kentsel dönüşüm uygulamaları ile dirençliliğin hayata geçeceğini ileri sürmektedir. Saadet Partisi; mecliste kentsel dönüşüm politikalarına yönelik gündem oluşturmuştur ancak dirençli kentlere yönelik bir defa gündem oluşturmuş ve TBMM'de diğer partilerden farklı şekilde bu konuya yaklaşmıştır. Saadet partisine göre, dirençlilik hem kentler hem de köyler için olmalıdır. Başka ülkelerin deprem sonrası yardımlarının sınırlı olduğu ve bu konuya “milli güvenlik” politikası olarak yaklaşılması gerektiğini belirtilmiştir. HDP; kentleri inşaat şirketleri için kaynak yaratım alanı olarak gören hükümetin, kentsel dönüşüm değil rantsal dönüşüm sağladığını belirterek depremlere karşı kadercı yaklaşımı eleştirmektedir. DEVA Partisi; dirençli kentlerin kurulması amacıyla “seferberlik başlatma” çağrısı yapmıştır. Ayrıca afet yönetiminde merkezi ve yerel yönetimler arasında siyasal tartışmaların dışında kalınarak dirençli kentleri inşa etmek için belediyelerin önemli bir aktör olduğunu ve bu kapsamda TBMM çatısında çözüm önerileri için tarafların eşgüdüm hâlinde çalışması ve acilen deprem hazırlık, denetim ve kontrol işlemlerinin yürütülmesini beklemektedir.

Sonuç

6 Şubat depreminden sonra afet öncesi, anı ve sonrası alınması gereken tedbirlerde yönetsel, örgütsel ve hukuksal bazı eksiklikler olduğu tespitleri üzerine kamu politikası süreci hız kazanmıştır. Kentleri daha dirençli hale getirmek kamu politikası gündeminin asıl sorunsallarından biri olmuştur. Türkiye'nin deprem kuşağından olduğu gerçeğiyle merkezi yönetimden yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarından özel sektöre ve toplumsal aktörlere kadar birçok paydaş doğal afetlere karşı daha iyi bir yönetim ve politika geliştirilmesinde hemfikirdir. Bu nedenle ülkemiz birçok kez deprem ve doğal afetlerle karşı karşıya kalmasına rağmen 6 Şubat depremi sonrası bu gerçekliğe yönelik hukuksal ve yönetsel düzenlemelere göre

uyarlanma beklentisi ivme kazanmıştır. TBMM tutanaklarına göre, Türkiye'nin doğal afetlere, riskli yapılara, iklim değişikliği ve su taşkınlıklarına karşı mücadelesinde parlamentonun karar aktörleri olarak siyasal partilerin liderliğinde ve yine onların destek ve işbirliği ile çözüme kavuşabileceği belirtilmelidir.

Doğal felaketlere karşı bütünlükçü afet yönetimi, risklere ve tehlikelere yönelik politika geliştirme anlayışının TBMM'de grubu bulunan partilerde siyaset üstü bir anlayışla çözülmesi beklenmektedir. Bu partiler arasında görüş farklılıkları siyasetin doğası ve ideolojileri gereğidir. Ülkenin tüm yurttaşlarını ilgilendiren en başta deprem olmak üzere doğal afet, iklim krizi, su kıtlığı ve taşkınlarla mücadele gibi konularda TBMM'nin bilimsel/nesnel gerçekliğin bir gereği olarak uzlaşa içinde politika üretmesi beklenmektedir. Rasyonaliteyi temsil eden teknokratik yaklaşımlarla ve toplumsal talepleri temsil eden demokratik yaklaşımların gerilim/uyum sarmalında ve gittikçe karmaşık hale gelen sorunlar karşısında orta yolu bulması gereken bir zemin olarak parlamentonun dirençli kentlerin kurulmasında ortak aklı yansıtması gerekir. Yasama üyelerinin partilerinin izlediği siyasetten belki daha fazla seçim bölgelerine karşı sorumluluklarının gereği bilimsel/teknik görüşlerin dikkate alınmasıdır. Ancak depremin siyaset üstü bir anlayışla çözülme arzusu ve politika uygulanmasındaki sınır çizgilerinin neler olup olmadığı belirsizliğini korumaktadır. Dirençli kentler ve ilkeleri her ne kadar mühendislik ve teknik donanımına ihtiyaç duyuyorsa da bu sürecin yönetilmesinde kamu politikaların belirlenmesi ve uygulanmasında ülkenin hukuki yaklaşımı, demokratik katılımcı yapısı ve anlayışı, toplumsal, çevresel, yönetsel aktörler arasındaki işbirliği yani yönetim ilkelerinin uygulanmasına ihtiyacı da bulunmaktadır.

Kaynakça

- AK Parti (2024), *2024 Yılı Yerel Seçim Beyannamesi*, <https://www.akparti.org.tr/media/0iphdfqk/2024-yerel-seçimleri-seçim-beyannamesi.pdf>, (06.08.2024).
- Anadolu Ajansı (2015), "İstanbul'a Özel Yasa Gerekli", <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/istanbula-ozel-yasa-gerekli/84107>, (15.08.2024).
- Babaoğlu, Cenay (2024), "6 Şubat'ın Yıldönümünde Dirençli Şehirler ve AK Parti 2024 Yerel Seçim Beyannamesi", <https://www.setav.org/yorum/6-subatin-yildonumunde-direncli-sehirler-ve-ak-parti-2024-yerel-secim-beyannamesi>, (06.08.2024).
- Coaffee, Jon (2013), "Rescaling and Responsibilising The Politics of Urban Resilience: From National Security to Local Place Making", *Politics*, 33, s.240-252.

- Cumhuriyet Halk Partisi (2024), *2024 Yılı Yerel Seçim Beyannamesi*, <https://chp.org.tr/yayin/2024-yerel-secim-bildirgesi>, (10.08.2024).
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023), “Kentsel Dönüşüm Başkanlığı Kuruldu”, <https://csb.gov.tr/kentsel-donusum-baskanligi-kuruldu-bakanlik-faaliyetleri-38848>, (06.08.2024).
- DEM Partisi (2024), *2024 Yılı Yerel Seçim Bildirgesi*, <https://drive.google.com/file/d/1cb1nw0nt41hyVw49F0cvgikyIYrIN-0g/view>, (15.08.2024).
- Demirbağ, Cengiz (2019), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yasama Organı, Yasama Süreci Ve Yasama Sürecinde Yasama-Yürütme İlişkisi”, *Yasama Dergisi*, 39, s.13-50.
- DEVA Partisi, (2021), *Afet Eylem Planı*, <https://cdn.devapartisi.org/belgeler/eylem-planlari/afet.pdf>, (15.08.2024).
- Duru, Ahmet Alptekin (2022), “Türkiye’de Kamu Politikası Sürecindeki Aktörler ve Gündem Belirleme”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 12(3), s.158-187.
- Erdem, Nurgül (2022), “Dirençli Kent ve Kompakt Kent Modellerinin Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Değerlendirmesi”, *Eurasian Journal of Forest Science*, 10/3, s.183-206.
- Erdoğan, Oğuzhan ve Cenay Babaoğlu (2024), *Türkiye’de Afet Yönetiminde Dirençlilik ve Dirençli Şehirler*, (Seta Yayınları).
- Ersavaş Kavanoz, Suna ve Murat Küçükşen (2023), “Dirençli Toplum ve Afet Yönetimi”, Hayriye Şengün, Özgür Önder ve Murat Yaman (Ed.) *Afet Yönetimi ve Politikaları*, (Bursa: Ekin Yayınevi).
- Ersavaş, Suna (2020), “Kentsel Direnç” Kavramı Üzerine”, *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 2/1, s.5-24.
- Genç, Fatma Neval (2007), “Türkiye’de Kentleşme ve Doğal Afet Riskleri ile İlişkisi”, *TMMOB Afet Sempozyumu*, s.349- 358.
- Gerçek, Deniz (2021), “21. Yüzyıl ve Dirençli Kentler”, *TMMOB Mimarlar Odası*, 417, s.39-42.
- Görür, Naci (2024), “Deprem Dirençli Kentler Anayasa Konusu Olmalı!”, <https://www.ekoiq.com/prof-dr-gorur-deprem-direncli-kentler-anayasa-konusu-olmalı/>, (14.08.2024).
- Görür, Naci ve Sevda Köyüstü, (2024), “Deprem Dirençli Kentler Nasıl Kurulur?”, <https://fikirturu.com/toplum/deprem-direncli-kentler-nasil-kurulur/>, (14.08.2024).
- Hayrullahoğulları, Gizem, Yeşim Aliefendioğlu ve Harun Tanrıvermiş (2018), “Deprem Sonrası Kentte Oluşacak Sorunlara Dirençli Kent Yaklaşımı ile Çözüm Aranması: Marmara Depremi Örneği”, *Kentsel Politikalar*, Ayşegül Mengi ve Deniz İşçiöğlu (Ed.), (Ankara: Palme Yayıncılık).

- Heywood, Andrew (2018), *Siyaset*, (Çev. Fahri Bakırcı), 19. B., (Ankara: BB101 Yayınları).
- İyi Parti (2024), <https://iyiparti.org.tr/storage/img/content/jqwz/iyiparti-2024-secim-beyanname-si-a4.pdf>, (11.08.2024).
- Kaptı, Alican (2013), *Kamu Politikası Süreci*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık).
- Keleş, Ruşen (2010), *Kentleşme Politikası*, (Ankara: İmge Kitabevi).
- Meerow, Sara ve Joshua P. Newell (2019), “Urban Resilience For Whom, What, When, Where, And Why?”, *Urban Geography*, 40(3), s.309-329.
- Meerow, Sara, Newell, P. Joshua, Stults, Melissa, (2016), “Defining Urban Resilience: A Review”, *Landscape and Urban Planning*, 147, s.38-49.
- Milliyetçi Hareket Partisi (2024), *Üretken Belediyecilik*, https://www.mhp.org.tr/usr_img/mhpweb/kitaplar/uretken-belediyecilik_web.pdf, (05.05.2025).
- Önder, Özgür (2012), “Karar Verme: Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimindeki Anlamı/Önemi”, *Kamu Yönetimi ve Siyaset Biliminde Karar Verme*, Özgür Önder ve Fatih Kırışık (Ed.), (Ankara: Orion Kitabevi).
- Öztürk, Namık Kemal ve Özge Demirel (2021), “Çok Paydaşlı İş Birliği ve Dirençli Kent Açısından Montreal Şehri”, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), s.24-44.
- Poggi, Gianfranco (2002), *Modern Devletin Gelişimi Sosyolojik Bir Yaklaşım*, Çev. Şule Kut ve Binnaz Toprak, (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları).
- Saadet Partisi (2024), <https://saadetistanbul.org.tr/upload/saadetistanbulorgtr/file/61101c904bbfa51408a0da4cd6a7b276.pdf>, (06.08.2024).
- Sezik Murat ve Akıncı Berat (2024), “Deprem Dirençli Kentler İçin Belediyelerde Yeniden Yapılanma”, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1), s.192-214.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı, *On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)*, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf, (19.08.2024).
- TBMM (2020a), 11. Birleşim, 27. Dönem, 4. Yasama Yılı, 3 Kasım 2020.
- TBMM (2022a), 33. Birleşim, 27. Dönem, 6. Yasama Yılı, 9 Aralık 2022.
- TBMM (2023a), 68. Birleşim, 27. Dönem 6. Yasama Yılı, 2 Mart 2023.
- TBMM (2018), 34. Birleşim, 27. Dönem, 2. Yasama Yılı, 16 Aralık 2018.
- TBMM (2020b), 19. Birleşim, 27. Dönem, 4. Yasama Yılı, 24 Kasım 2020.
- TBMM (2020c), 34. Birleşim, 27. Dönem, 4. Yasama Yılı, 17 Aralık 2020.
- TBMM (2020d), 37. Birleşim, 27. Dönem, 4. Yasama Yılı, 23 Aralık 2020.
- TBMM (2021a), 45. Birleşim, 27. Dönem, 4. Yasama Yılı, 10 Şubat 2021.
- TBMM (2021b), 52. Birleşim, 27. Dönem, 4. Yasama Yılı, 25 Şubat 2021.

- TBMM (2021c), 33. Birleşim, 27. Dönem, 5. Yasama Yılı, 11 Aralık 2021.
- TBMM (2023), *Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*, 27. Dönem, 6. Yasama Yılı, 27 Nisan 2023.
- TBMM (2023b), 75. Birleşim, 27. Dönem 6. Yasama Yılı, 20 Mart 2023.
- TBMM (2023c), 81. Birleşim, 27. Dönem 6. Yasama Yılı, 29 Mart 2023.
- TBMM (2023ç), 85. Birleşim, 27. Dönem 6. Yasama Yılı, 5 Nisan 2023.
- TBMM (2023d), 14. Birleşim, 28. Dönem 1. Yasama Yılı, 12 Temmuz 2023.
- TBMM (2023e), 9. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 18 Ekim 2023.
- TBMM (2023f), 15. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 31 Ekim 2023.
- TBMM (2023g), 16. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 1 Kasım 2023.
- TBMM (2023ğ), 27. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 29 Kasım 2023.
- TBMM (2023h), 32. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 11 Aralık 2023.
- TBMM (2023i), 40. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 19 Aralık 2023.
- TBMM (2024a), 55. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 31 Ocak 2024.
- TBMM (2024b), 59. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 13 Şubat 2024.
- TBMM (2024c), 67. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 1 Mart 2024.
- TBMM (2024ç), 71. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 16 Nisan 2024.
- TBMM (2024d), 79. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 8 Mayıs 2024.
- TBMM (2024e), 89. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 30 Mayıs 2024.
- TBMM (2024f), 90. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 4 Haziran 2024.
- TBMM (2024g), 91. Birleşim, 28. Dönem 2. Yasama Yılı, 5 Haziran 2024.
- Tekeli, İlhan (1991), *Kent Planlaması Konuşmaları*, (Ankara: TMMOB Yayını).
- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü, 13/4/1973, No: 14506, S. 1850.
- Usta, Aydın (2013), “Kamu Politikaları Analizine Kuramsal Bir Bakış”, *Yasama Dergisi*, 24, s.78-102.
- Vale, Lawrence (2014), “The Politics Of Resilient Cities: Whose Resilience And Whose City?” *Building Research & Information*, 42(2), s.191–201.
- Yerel Yönetimler ve Şehircilik Politikaları Eylem Planı (2021), <https://cdn.devapartisi.org/belgeler/eylem-planlari/yerel-yonetimler.pdf>, (15.08.2024).
- Yıldıran, Ladin ve Nisa Akın (2024), “Dirençli Kentler Yaratmak İçin Stratejik Planların Sürdürülebilirlik Odağında Dönüşümü”, *Dirençli Kentler 6. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu*, (Ankara Üniversitesi), s.128-146.

Extended Abstract

When today's global political, economic, socio-cultural and environmental processes are examined, our current policy and understanding are inadequate against threats such as natural disasters, climate change, migration problem, epidemic diseases and ecological destruction. Therefore, the principles of endurance/resistance, which is the capacity to accept uncertainty and adapt to change, have been introduced. The rationalist and streamlining perspective of the modernist planning approach and the risks that the deterministic attitude of traditional disaster risk management cannot manage, today point to an adaptation and innovative approach that focuses on change, uncertainty and time. The resilient city approach and thought focuses on the city-specific dimension of risks and threats that may arise on a global scale. Many factors such as rapid growth, inadequate planning, increase in urban population density, environmental degradation, increasing need for urban infrastructure and services, and inefficient use of resources are some of the reasons that put cities at risk. The concept of resilience reveals the potential and ability of cities to fight effectively against these threats.

In the study, document analysis was used as one of the qualitative research methods. Document analysis involves reading, classifying and evaluating works related to a specific target. In this study, the political approach of The Turkish Grand National Assembly, one of the official policy actors, regarding resilient cities was evaluated. This approach is classified according to the minutes of the Grand National Assembly of Türkiye. These minutes were accessed from the official websites of The Turkish Grand National Assembly. In addition, the local election declarations prepared by political parties for the local government elections in 2024 were also examined. The study determines how resilient cities came to the agenda, in what way, in what periods, and the differences or similarities between political attitudes and behaviors towards the implementation of these policies. In addition, the study will contribute to the discipline by examining the "agenda setting" stage, which is the definition of the public problem in the public policy literature and bringing it to the state's agenda for solution.

After the disaster that occurred on February 6, 2023, political parties paid special attention to the issue of resilient cities in the general assembly of the Turkish Grand National Assembly and prepared reports on this process and placed the "resilient city" model at the top of their solution proposals. The issue of disaster management was frequently included in these interviews and reports, and the level of interest increased in the "agenda setting" phase of policy processes. As the Local Government elections of March 31, 2024 approach, the knowledge of natural disasters as a threat that affects everyone and the idea of solving the earthquake by combating the supra-political understanding have encouraged research on resilient cities by political actors and parties and the idea of establishing this model. In fact, during the election process, resilient cities were considered one of the most important propaganda tools by political parties with the promise of "establishing disaster-resistant, livable cities".

In the Türkiye public administration public policy process, the public policy process has accelerated after the February 6 earthquake, claiming that there are some managerial, organizational and legal deficiencies in the measures to be taken before, during and after the disaster. Making cities more resilient has contributed to setting the public policy agenda. Considering the fact that Türkiye is in an earthquake zone,

many stakeholders, from the central government to local governments, non-governmental organizations, the private sector and social actors, agree on the development of a better management and policy against natural disasters. For this reason, although our country has faced earthquakes and natural disasters many times, the expectation that Türkiye will adapt legal and administrative regulations to this reality has gained strength after the February 6 earthquake. According to the minutes of the Grand National Assembly of Türkiye, it is stated that Türkiye's fight against natural disasters, risky buildings, climate change and floods can be resolved with the support and cooperation of political parties by emphasizing the decision-making under the umbrella of the Grand National Assembly of Türkiye.

It is expected that the understanding of holistic disaster management against natural disasters and policy development towards risks and dangers will be resolved with a supra-political understanding in the parties that have groups in The Türkiye Grand National Assembly. Differences of opinion between these parties are due to the ideologies of the political parties. It is expected that The Türkiye Grand National Assembly will act in consensus and produce policies on issues that concern all citizens of the country, such as natural disasters, especially earthquakes, climate crisis, water scarcity and combating floods. However, the desire to solve the earthquake with a supra-political understanding and the boundary lines in policy implementation remain unclear. Although resilient cities and their principles require engineering and technical equipment, they also need the country's legal approach, democratic participatory structure and understanding, cooperation between social, environmental and managerial actors, that is, the implementation of governance principles, in determining and implementing public policies in managing this process.